

Hyperparasitisme. Op het Entomologisch Congres te Amsterdam hield Prof. Dr H. BLUNCK uit Bonn een zeer interessante lezing over: „Über eine bei *Pieris brassicae* L., seinen Parasiten und Hyperparasiten schmarotzende Mikrosporidie.”

Als gevolg van een gesprek, dat ik na afloop van de voordracht met de spreker had, zond ik hem in het voorjaar van 1952 zeer veel sluipwespscocons van *Apanteles glomeratus* L., een in Noord-Holland zeer algemeen voorkomende parasiet van de koolwitjesrupsen. De cocons had ik verzameld op de houten wanden van een rijwielstalling, die aan de grens van Hoorn naast enige volkstuintjes stond. Vele witjesrupsen waren vanuit de tuintjes naar de schuurwanden gekropen om zich hieraan te verpoppen. De sluipwespmaden hadden hier echter de door hen bewoonde rupsen leeggegeten en verlaten en hun cocons op het hout bevestigd.

De verzending van de cocons hiervan gaf in Hoorn moeilijkheden, de heer G. VAN ROSSEM, entomoloog bij de P.D., wist ze echter toch naar Bonn te krijgen.

Uit een later ontvangen schrijven van Prof. BLUNCK bleek me dat ik 1531 cocons verzameld had. Ze waren allen afkomstig van de eerste generatie van de sluipwespen.

De heer BLUNCK heeft nu gevonden, dat 631 cocons (41,2 %) werkelijk een *Apanteles*-sluipwesp leverden, 411 cocons (26,8 %) waren geparasiteerd door het sluipwespje *Dibrachys cavus* Walk., behorend tot de groep der Chalcididen, 69 stuks (4,5 %) door tot dezelfde groep behorende *Tetrastichus rapo* Walk., 49 cocons (3,2 %) door Ichneumoniden, vnl. *Hemiteles fulvipes* Grav., 82 cocons (5,3 %) waren leeggegeten, waarschijnlijk door insecten of vogels. Van 289 cocons was de inhoud verschimmeld door parasitaire Nozema-protozoën.

Ruim 31 % van de cocons waren geparasiteerd door Chalcididen. De heer BLUNCK schreef hierover: „Es deutet darauf hin, dass in dem Bezirk, wo die Kokons eingetragen sind, wenig Wälder, aber viele freie Flächen vorhanden sind.” Dit klopt: West-Friesland is een vlak land.

Mocht U meer willen lezen over de hyper-parasieten van *Pieris brassicae*, dan kunt U in de laatste jaargangen van de Zeitschrift für angewandte Entomologie enige artikelen van de hand van Prof. Dr BLUNCK vinden.

G. HOUTMAN, Drieboomlaan 154, Hoorn.

Te koop: BERGE, Schmetterlingsbuch, Stuttgart 1851; STAUDINGER-REBEL, Catalog der palaearktischen Lepidopteren, 1901; EVERTS, Coleoptera neerlandica I & II; SNELLEN, Macrolepidoptera van Nederland, 1867; SNELLEN, Microlepidoptera van Nederland, 1882. Tegen elk aannemelijk bod.

M. DUIJM, Reitemakersrijge 14, Groningen.

Aanbieding. Wie boeken wenst te kopen uit de nalatenschap van wijlen Dr D. MAC GILLAVRY tegen later te taxeren prijzen, kan de lijst, die nu gereed gekomen is, aanvragen bij de Bibliotheek. Zeeburgerdijk 21, Amsterdam-O.

Correctie. p. 253, regel 27—28 v.b. lees: ab. *speyeriana* nov. ab. (fig. 4—5).